

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Iedereen binnenboord

INCLUSIEF BELEID IN DE PRAKTIJK

Iedereen binnenboord

Inclusief beleid in de praktijk

Colofon

Deze handreiking is een samenwerkingsproject van de VNG en MOVISIE in het kader van project De Kanteling, oktober 2010.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Postbus 30435

2500 GK Den Haag

www.vng.nl/dekanteling

Tekst

Henk Beltman, Hanneke Felten, Annie Oude Avenhuis en Rob de Boer.

Met dank aan: Wil Verschoor (MOVISIE), Hann van Schendel, Ien van der Waal-Krijbolder (gemeente Utrecht), Gezien Reinders (SOLGU), Arieke van Andel (gemeente Amersfoort), Henk Jan Keur (gemeente Steenbergen), Yassir Houtch (Zet-Brabant).

Foto's

Rob de Boer

Druk

Drukkerij Excelsior, Den Haag

Copyright 2010, VNG

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Een inclusieve samenleving en inclusief beleid	9
Definitie en doelstelling	10
Doelgroep	11
Participatie	11
Empowerment: versterken van zelfredzaamheid	13
Wat levert inclusief beleid op?	14
Efficiënte inzet van publieke middelen	14
Voordelen voor de samenleving als geheel	15
Wet en regelgeving	16
Instrumenten	17
Visievorming op inclusief beleid	18
Het geven van informatie, advies, ondersteuning en training	21
Informatie toegankelijk maken	21
Informatie op maat voor burgers met een beperking	22
Cursussen, training en voorlichting	23
Subsidie- en inkoopbeleid	24

Het aanbieden van (gemeentelijke) regelingen en voorzieningen	28
Lokale regelingen	28
Landelijke regelingen	30
Gemeenten uitgelicht	31
Utrecht: Agenda 22	31
Amersfoort: Voetpaden voor iedereen	32
Steenbergen: Drempelvrij	33
Bijlage: meer informatie	37
Belangenbehartigingsorganisaties	37
Diversen	38

Inleiding

De doelstelling van de Wmo is het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie van alle burgers. Artikel 4 van de wet bepaalt dat gemeenten hun burgers moeten compenseren bij het voeren van een huishouden, het verplaatsen in en om de woning, het lokaal verplaatsen per vervoermiddel en het hebben van sociale contacten. Niet voorgeschreven is op welke manier gemeenten dit moeten doen. VNG-project De Kanteling helpt gemeenten bij het invullen van deze compensatieplicht.

In het project nemen we als uitgangspunt een kader dat is opgebouwd rond het traject dat een burger gemiddeld genomen doorloopt als hij een beperking ervaart in zijn deelname aan de samenleving. De verschillende aspecten die hierbij een rol spelen worden in een aantal (andere) publicaties besproken. De boekjes hebben gemeen dat de individuele ondersteuningsbehoefte van de burger erin centraal staat. Het gaat per slot van rekening over het invullen van de compensatieplicht, die alleen per individu afdwingbaar is.

In deze publicatie verleggen we de focus naar de (lokale) samenleving als geheel. Wat kunnen gemeenten doen om de samenleving zodanig toegankelijk en bruikbaar te maken dat individuele compensatie zo weinig mogelijk nodig is?

Iedere burger heeft dezelfde rechten en iedereen moet mee kunnen doen in onze samenleving. Alle gemeenten in Nederland zullen dit onderschrijven. Toch gebeurt het nog regelmatig dat burgers onbedoeld worden uitgesloten of benadeeld omdat zij een beperking hebben. Je kunt de raadsvergadering niet volgen omdat je doof bent, je kunt met je rollator een festival niet bezoeken, er is geen basketbalvereniging in je gemeente waar jij mee kan sporten met je rolstoel, en je kunt er ook niet met de bus naar toe. Of je kunt de folder van de gemeente over wat te doen bij een ramp niet lezen omdat je slechtziend bent of je kunt de uitleg van de Wmo-loketmedewerker niet begrijpen omdat je een verstandelijke beperking hebt. In een inclusieve samenleving zijn voorzieningen toegankelijk voor mensen met een beperking en kunnen zij aan de samenleving deelnemen. Inclusief beleid is beleid dat rekening houdt met de beperkingen en mogelijkheden van mensen. Het doel is een samenleving waarin niemand buiten de boot valt.

Deze publicatie geeft uitleg over inclusief beleid en biedt gemeenten concrete handvatten daartoe. We geven voorbeelden van inclusief beleid van verschillende organisaties en gemeenten. Daarnaast vindt u een lijst met relevante organisaties en websites voor meer informatie.

Een inclusieve samenleving en inclusief beleid

Een inclusieve samenleving betekent dat mensen met een beperking (lichamelijk, geestelijk of psychisch) of chronische ziekte op alle levensgebieden (onderwijs, sport, arbeid) volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Inclusief beleid is een manier van denken en werken waarin op alle beleidsterreinen zowel maatregelen worden getroffen die algemeen van aard zijn als maatregelen die specifiek de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking stimuleren.

Mensen met een beperking kunnen op diverse levensgebieden belemmeringen voor participatie ervaren. Door inclusieve beleidsvorming kunnen deze belemmeringen in beeld worden gebracht en kunnen knelpunten worden aangepakt.

Definitie en doelstelling

Onder inclusief beleid verstaan we:

Beleid waarbij in alle fasen van de beleidscyclus rekening wordt gehouden met verschillen tussen mensen en dan vooral verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen.

Hierbij gaat het zowel om de uitvoering als de ontwikkeling van beleid. Het doel van inclusief beleid is dat burgers met een beperking vanzelfsprekend en op gelijkwaardige manier kunnen deelnemen aan alle aspecten van het maatschappelijk leven. Inclusief beleid is een brede, overkoepelende benadering voor het bereiken van de doelstellingen van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie.

De Kanteling stimuleert om waar mogelijk gebruik te maken van algemene voorzieningen bij het ondersteunen van burgers met een beperking. Bij ondersteuning van individuele burgers gaat het vooral over algemene welzijnsvoorzieningen zoals een boodschappenservice, een klussendienst, een rolstoelpool of de maaltijdvoorziening. Dit uitgangspunt kan echter doorgetrokken worden naar alle andere beleidsterreinen die relevant zijn voor mensen met een beperking. We hebben het dan onder meer over de openbare ruimte, accommodaties, informatie en communicatie. Inclusief beleid heeft, met andere woorden, niet alleen betrekking op de Wmo, maar juist ook op de beleidsterreinen daaromheen. De nabije aanwezigheid van een toegankelijke buurtsuper maakt bijvoorbeeld dat voor minder mensen in die wijk een boodschappendienst nodig is.

Dit betekent overigens niet dat er geen specifieke activiteiten meer ontplooid of gestimuleerd kunnen worden voor burgers met een beperking. Het uitgangspunt is algemeen waar mogelijk, specifiek waar nodig.

Doelgroep

De doelgroep van de Wmo zijn mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. De doelstelling van de Wmo is het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer van deze mensen. De Verenigde Naties hanteren de volgende definitie van iemand met een handicap: personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele (of verstandelijke) of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving. Op basis van deze definities kunnen we stellen dat het hebben van een handicap of een beperking het gevolg is van de combinatie van de competenties van een persoon (wat kan hij wel of niet), van de eisen van de omgeving en de aanwezige ondersteuning.

Het begrip 'beperking' is daarmee aan verandering onderhevig: de samenleving verandert immers. Wat het hebben van een beperking betekent is dus in elke situatie anders: het vloeit voort uit de wisselwerking tussen personen met beperkingen en hun omgeving.

Een handicap is geen objectief gegeven, maar iets wat als zodanig wordt ervaren. Het hebben van een handicap moet worden begrepen in de omgeving waarin iemand leeft. Bijvoorbeeld: In een orale cultuur waarin het gesproken woord centraal staat, is dyslexie niet of veel minder een beperking dan in de Nederlandse geletterde samenleving.

Participatie

De Wmo is een participatiewet. De centrale doelstelling is het bevorderen van de maatschappelijke deelname van burgers met een beperking. Het Sociaal en Cultureel Planbureau constateert echter al jaren achtereen dat burgers met een beperking minder deelnemen aan arbeid, vrijwilligerswerk, cultuur, sport en recreatie.

Ondanks allerlei maatregelen is bijvoorbeeld de arbeidsparticipatie van burgers met beperkingen afgenomen. Verder hebben burgers met een

beperking die werken relatief vaak een korte werkweek en werken zij vaker als zelfstandige. Burgers met lichamelijke beperkingen nemen even vaak deel aan verenigingen als andere burgers, maar doen minder aan cultuur, vrijwilligerswerk en informele hulpverlening. 13% bezoekt minimaal eens per jaar een museum tegenover 38% van mensen zonder beperkingen. En ruim de helft van degenen met beperkingen zegt belemmerd te zijn in zijn sociale contacten. Het blijkt dat vooral jonge mensen zich relatief vaak geïsoleerd voelen¹.

Dit wil overigens niet zeggen dat de Wmo als wet niet goed uitgevoerd wordt. Hetzelfde SCP concludeert in de eindevaluatie dat de Wmo werkt, in die zin dat de meeste gemeenten de wet uitvoeren zoals de wetgever haar heeft bedoeld. Dat is om burgers met een beperking zo goed mogelijk te ondersteunen, in samenwerking met alle lokale partners.

Dat burgers met een beperking minder mee kunnen doen in de samenleving, heeft diverse redenen. Burgers met een lichamelijke beperking noemen een aantal belemmeringen, die zij ondervinden vanuit de omgeving, zoals:

- Overbezorgde familie, met name ouders (beeldvorming: de manier waarop mensen zonder beperking naar mensen met een handicap kijken werkt belemmerend).
- Ontoegankelijkheid van buitenruimtes en gebouwen.
- Weinig of geen begrip en medewerking van docenten, collega's en managers.
- Vooroordelen van medewerkers van instanties.
- Weinig toegankelijke en onbetrouwbare vervoersvoorzieningen.
- Geen goede aansluiting tussen (speciaal) onderwijs en de arbeidsmarkt.

1 Zie onder meer Klerk, M. de (red.) Meedoen met beperkingen, Rapportage Gehandicapten 2007, Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag

Empowerment: versterken van zelfredzaamheid

Inclusief beleid heeft twee invalshoeken. Aan de ene kant het overheidsbeleid dat de maatschappij op allerlei levensgebieden toegankelijker maakt. Aan de andere kant het ontwikkelen van de kracht van de mensen zelf om meer actief te participeren en om een eventuele ondersteuningsbehoefte kenbaar te maken.

Een belangrijk concept binnen De Kanteling is 'het gesprek'. Hiermee bedoelen we het proces van vraagverheldering en het maken van afspraken over passende oplossingen. Van de gemeente vraagt dit een integrale vraagbenadering waarbij de focus ligt op wat de burger nodig heeft. Waar hij recht op heeft is eventueel in tweede instantie pas relevant, als er sprake is van een aanvraag voor een individuele voorziening. Het gaat erom de ondersteuningsbehoefte van de burger in beeld te brengen en daarbij breed te kijken (meerdere levensgebieden). Van de burger verwachten we dat hij zijn vraag duidelijk kan maken, maar dat is niet voor iedereen evident. Het is van belang om burgers hierbij te ondersteunen en ze zo goed mogelijk in staat te stellen dat gesprek te voeren. De CG-Raad en CSO werken vanuit het cliëntenperspectief aan een eigen project De Kanteling. Ze ontwikkelen een aantal instrumenten die erop gericht zijn burgers te informeren en te ondersteunen bij een gekantelde Wmo².

Een ander aspect van De Kanteling is de nadruk op wederkerigheid. De burger met een beperking is niet alleen een ontvanger van ondersteuning, maar kan ook zelf een bijdrage leveren. We gaan uit van de eigen kracht van de burger. Dit kan zowel voor het aanpakken van zijn eigen probleem, maar mogelijk ook door zich (vrijwillig) in te zetten voor anderen. Door empowerment kunnen burgers met een beperking meer

2 http://www.cg-raad.nl/wij_werken_aan/wmo/kanteling/

de verantwoordelijkheid over het eigen leven op zich nemen en meer als volwaardig burger aan de samenleving meedoen.

Empowerment kan ook betrekking hebben op het collectief. We hebben het dan over zelfhulpgroepen of belangenbehartiging. Het betrekken van belangengroepen in de beleidsvorming vergroot het draagvlak en de effectiviteit van beleid. De essentie van inclusief beleid is dat de (potentiële) gevolgen voor alle betrokken doelgroepen in een vroeg stadium worden meegewogen. Als bijvoorbeeld een nieuwe gemeentelijke accommodatie wordt gebouwd, dan kan het goed zijn de uiteindelijke gebruikers van het gebouw hierbij te betrekken en mee te laten denken over goede toegankelijkheid. Zij kunnen aangeven wat voor hen nodig is om goed gebruik te kunnen maken van het gebouw.

Wat levert inclusief beleid op?

De belangrijkste (beoogde) opbrengst van inclusieve beleidsvorming is betere participatie en het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen met een beperking. Per slot van rekening de doelstelling van de Wmo.

Efficiënte inzet van publieke middelen

De voordelen van een inclusieve benadering laten zich echter ook op andere terreinen zien. Ten eerste leidt het tot een efficiënte inzet van publieke middelen. Inclusief beleid voorkomt 'repareren' achteraf door de gemeente, waardoor geen dure aanpassingen hoeven te worden gemaakt. Wanneer er bij de bouw van een openbaar gebouw, zoals de bibliotheek, direct rekening gehouden wordt met de toegankelijkheid van dit gebouw voor burgers met een beperking, dan wordt voorkomen dat het bibliotheekgebouw later verbouwd moet worden, omdat blijkt dat burgers met een beperking er geen gebruik van kunnen maken. De kosten van toegankelijk bouwen kunnen minimaal zijn, tot vaak minder dan 2% van de totale kosten, volgens berekeningen van expertisecentrum Vilans. Verspreid over de levensduur van een gebouw zijn de kosten dan bijna te verwaarlozen. Bovendien levert dit gedurende de hele levensduur van een gebouw meer voordelen op.

Hetzelfde geldt voor het ontwerpen of vernieuwen van een (gemeentelijke) website. Als er aan het begin van het traject rekening wordt gehouden met mensen met een beperking, zijn de kosten voor het toegankelijk maken van de site een fractie van wat het zou kosten om hem achteraf geheel aan te passen.

Inclusieve beleidsvorming impliceert bovendien integrale beleidsvorming. Het herinrichten van de openbare ruimte volgens de principes van inclusief beleid betekent bijvoorbeeld dat vroeg in het proces al ambtenaren van (onder meer) welzijn, openbare gezondheidszorg en Wmo betrokken moeten worden. Deze manier van werken kan ook op andere beleidsterrein zoals veiligheidsbeleid of integratiebeleid, effectief zijn. Inclusief beleid is, met andere woorden, een goede stimulans om met elkaar samen te werken.

Voordelen voor de samenleving als geheel

Een inclusieve samenleving heeft ook voordelen voor mensen zonder beperking. Een toegankelijke bus en bushalte stelt niet alleen rolstoelgebruikers in staat gebruik te maken van het openbaar vervoer, maar maakt het ook voor vaders en moeders met een kinderwagen makkelijker om met de bus te gaan. Een folder met gemeentelijke informatie die leesbaar en begrijpelijk is voor mensen met een verstandelijke beperking, is ook eenvoudiger te lezen voor mensen met een hoger IQ. Een website die is ingericht volgens de webrichtlijnen maakt het niet alleen makkelijker voor mensen met een visuele beperking om er gebruik van te maken, hij is ook overzichtelijker voor alle andere internetgebruikers. Inclusieve beleidsvorming leidt dus tot minder specifieke (individuele) voorzieningen, ten gunste van een beter bruikbaar en breed inzetbaar algemeen voorzieningenaanbod.

Een toegankelijke samenleving is ook in het belang van bijvoorbeeld het toerisme en lokale winkel- en horecaondernemers. Zo'n 12% van de bevolking heeft een (zichtbare of onzichtbare) beperking. Een goed toegankelijke samenleving stelt hen in staat om volwaardig gebruik

te maken van deze voorzieningen. Van belang is wel dat ook deze ondernemers hun deel daarin bijdragen.

Wet en regelgeving

Er zijn diverse wetten die gemeenten verplichten of stimuleren om de samenleving meer toegankelijk te maken voor mensen met een handicap. Inclusief beleid vloeit logisch voort uit zowel internationale verdragen als nationale wet- en regelgeving. We noemen hier de belangrijkste verdragen en wetten.

Gemeenten zijn voor wat betreft hun bestuursrechtelijk handelen gehouden aan de internationale verdragen die er bestaan op het gebied van gelijke behandeling. Nederland heeft het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap ondertekend. Dit verdrag zal naar verwachting in 2011 worden geratificeerd. Het verdrag onderstreept de verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur, zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties en ondernemers op het gebied van gelijke behandeling. Het verdrag bepaalt dat iedereen toegang moet hebben tot de omgeving, het vervoer, informatie, werkplek en openbare faciliteiten en diensten. De praktische implicaties van het verdrag voor gemeenten zijn naar verwachting beperkt. Het merendeel van de nationale wetgeving is al in lijn met de bepalingen in het verdrag.

De gelijke behandeling van burgers wordt verder beschermd door de Algemene wet bestuursrecht, de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en uiteraard het verbod op discriminatie in de Grondwet. Dit geldt bijvoorbeeld bij het verlenen van vergunningen of het verstrekken van individuele voorzieningen.

De specifieke nationale wetten op het gebied van gelijke behandeling zijn de Algemene wet gelijke behandeling, de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij arbeid en de Wet gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte. Deze wetten bieden burgers (met een beperking) rechtsbescherming tegen ongelijke behandeling, waarbij

een beroep gedaan kan worden op de Commissie Gelijke Behandeling (CGB). Deze wetten hebben echter geen betrekking op eenzijdig overheidshandelen. Dat wil zeggen dat burgers op basis van deze wetten geen proces tegen overheden kunnen voeren³.

Verder is in juni 2009 de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen van kracht geworden. Deze verplicht gemeenten om voor hun burgers de toegang tot een antidiscriminatievoorziening te organiseren⁴. De antidiscriminatievoorziening heeft twee wettelijke taken: het verlenen van bijstand aan mensen die gediscrimineerd worden op welke grond dan ook en daarnaast het registreren van klachten. Afgezien van deze wettelijk verplichte taken kan een Adv een belangrijke rol spelen in het geven van voorlichting over gelijke behandeling.

De Wmo is een wet die de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van alle burgers wil bevorderen. De wet verplicht de gemeente voorzieningen te treffen die de burger compenseren in de beperkingen die hij of zij ondervindt op het gebied van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Het kan gaan om mensen met een lichamelijke en zintuiglijke beperking, chronisch zieken, mensen met een verstandelijke beperking of mensen met een psychische beperking. Inclusief beleid is een benadering die bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen van de Wmo.

Instrumenten

Er zijn verschillende mogelijkheden om inclusief beleid concreet invulling te geven. We onderscheiden vier instrumenten:

1. Visievorming op inclusief beleid.
2. Informatie, advies, ondersteuning en training.
3. Regie, subsidie- en inkoopbeleid.
4. Het bieden van (gemeentelijke) regelingen en voorzieningen.

3 Meer informatie via de site van de Commissie Gelijke Behandeling: www.cgb.nl

4 Meer informatie via de site van de VNG: <http://www.vng.nl/eCache/DEF/90/997.html>

We merken op dat deze lijst niet volledig is en dat de instrumenten onderling overlappen. De bedoeling van dit hoofdstuk is niet om een uitputtende opsomming te geven van de mogelijkheden om inclusief beleid lokaal invulling te geven, maar om aanknopingspunten te bieden.

Visievorming op inclusief beleid

In het vorige hoofdstuk hebben we aangegeven dat inclusief beleid niet alleen betrekking heeft op de Wmo, maar op vrijwel alle gemeentelijke beleidsterreinen. Een succesvolle implementatie van inclusieve beleidsvorming hangt af van de betrokkenheid en het draagvlak in alle geledingen van de gemeentelijke organisatie, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. Een expliciet besluit van het hele college of de gemeenteraad om inclusief beleid te voeren biedt hiervoor een goede basis.

Na de invoering van de Wmo is het uitgangspunt van inclusief beleid in veel Wmo-beleidsnota's terug te vinden, maar de concrete toepassing van het principe is niet in alle gemeenten in de volle breedte gerealiseerd. Een visie die uitgaat van inclusie wordt breder ingevuld dan alleen de Wmo en het Wmo beleidsplan. Het gaat om de samenleving in al zijn aspecten, dus inclusief de inrichting van de openbare ruimte, informatievoorziening, veiligheid, onderwijs, publieke dienstverlening, economische zaken en verkeer en vervoer. Het is aan het gemeentebestuur om de relevantie van deze beleidsterreinen voor de inclusie van mensen met een beperking te erkennen en het ambtelijk apparaat te faciliteren en te stimuleren om beleid op een inclusieve manier voor te bereiden. Een goede methode om in ieder beleidsproces rekening te houden met mensen met een beperking is Agenda 22. Deze methode is gebaseerd op de 22 standaardregels voor gelijke behandeling van mensen met een beperking van de Verenigde Naties.

Kent u....Agenda 22?

Alle mensen mét en zonder beperkingen moeten deel kunnen nemen aan het maatschappelijke leven. Agenda 22 beschrijft een methode om in elke gemeente beleid te maken vanuit de Standaard Regels. Met 'Standaard Regels' bedoelen we 'de 22 VN Standaardregels Gelijke kansen voor mensen met een handicap'. Het doel van deze regels is dat mensen met functiebeperkingen dezelfde kansen krijgen als andere burgers. De Nederlandse overheid is verplicht om de Standaardregels uit te voeren. De methode Agenda 22 houdt in dat er beleid wordt gemaakt door op een gelijkwaardige manier samen te werken met de belangenorganisaties en gebruik te maken van de kennis en ervaring van ervaringsdeskundigen. Het programma Versterking Cliënt Positie speelt een belangrijke rol in het verspreiden van Agenda 22.

Zie verder:

<http://www.programmavcp.nl/inclusief-beleid/agenda-22-gemeenten.html>. http://www.lokalerversterking.nl/plv/handreikingen/agenda_22_

De concrete implementatie van een inclusieve benadering vraagt overigens om een goed inzicht in de bestaande situatie. Op welke punten is de lokale samenleving al toegankelijk en bruikbaar voor mensen met een beperking en waar zitten de verbeterpunten? Bestaande instrumenten zoals de periodieke GGD-onderzoeken, stadsenquêtes of monitors op de verschillende beleidsterreinen (veiligheid, jeugd) kunnen worden benut om hier inzicht in te krijgen. Het is hierbij wel van belang om ervoor te zorgen dat deze onderzoeken zelf inclusief zijn. Dat wil zeggen dat ook mensen met een beperking als respondent betrokken kunnen worden. Dit stelt onder meer eisen aan de begrijpelijkheid van de vragen, de manier van afnemen (online, telefonisch, schriftelijk of face-to-face). Het is uiteraard ook mogelijk om een specifieke participatiemonitor in te zetten.

Kent u... de participatiemonitor uit de Drechtsteden?

De Drechtsteden hebben hun krachten gebundeld en gezamenlijk een participatiemonitor laten uitvoeren. De gemeentes Alblasterdam, Dordrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Sliedrecht, Papendrecht, Zwijndrecht hebben laten onderzoeken hoe het staat met de sociaal-maatschappelijke participatie. Een nieuwe insteek: niet de sociaaleconomische, politieke of maatschappelijke participatie staat centraal maar een combinatie hiervan. Specifieke aandacht was hierbij voor burgers met een beperking en/ of weinig inkomen.

Uitkomst was dat bijna alle Drechtstedelingen op een of andere manier mee doen. Daarnaast blijkt dat een beperking of weinig geld leidt tot minder deelname. Het streven is over vier jaar opnieuw de participatiemonitor uit te voeren. Hieruit zal blijken hoe de participatie in de Drechtsteden zich ontwikkelt.

Meer informatie via: <http://www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl/>

Het geven van informatie, advies, ondersteuning en training

Informatie toegankelijk maken

Gemeenten hebben in het kader van prestatieveld 3 van de Wmo de opdracht om burgers informatie te verstrekken en zonnodig advies te geven over maatschappelijke ondersteuning. Door deze informatie ook toegankelijk te maken voor mensen met een beperking wordt deze informatie inzichtelijker voor alle burgers, ook zonder beperking. Het is dus geen extra, specifieke maatregel, maar een algemene maatregel die zorgt voor een goede invulling van de informatieplicht door de gemeente en die voor alle burgers van nut is. De Wmo is een wet die specifiek gericht is op burgers met een beperking. Het uitgangspunt van toegankelijke informatie verschaffen, geldt echter ook voor alle andere beleidsterreinen waar er sprake is van informatieoverdracht van de gemeente naar de burger. Ook burgers met een beperking vragen een paspoort of een kapvergunning aan.

Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op de huis-aan-huis folders die de gemeente verspreidt. Is de folder ook bruikbaar voor mensen die blind of slechtziend zijn of moeite hebben met lezen? Wordt er in het lettertype, het contrast, het kleurgebruik en het taalniveau rekening gehouden met alle burgers? Is het mogelijk om de folder ook in braille aan te leveren? Of is de folder ook te beluisteren? Dit zelfde geldt voor de website van de gemeenten. Steeds meer gemeenten bieden daarom de mogelijkheid om de informatie op hun website te beluisteren. Ook kunnen iconen op de website, of de mogelijkheid om de letters te vergroten, ervoor zorgen dat de website voor meer mensen bruikbaar wordt.

Kent u... de webrichtlijnen voor een toegankelijke website?

In het National Uitvoeringsprogramma (NUP) dienstverlening en e-overheid hebben rijk, provincies en gemeenten afgesproken dat alle overheidswebsites uiterlijk 31-12-2010 aan de webrichtlijnen voldoen. Een steekproef in maart 2010 liet zien dat helaas nog niet alle gemeenten zover zijn.

Meer informatie over de webrichtlijnen en de toepassing ervan is te vinden op www.webrichtlijnen.nl, www.drempelvrij.nl en www.accessibility.nl

Professionals die burgers met een beperking ondersteunen kunnen terecht bij: www.blikopmedia.nl

Raadsvergaderingen, fora en informatiebijeenkomsten worden ook bezocht door mensen met een beperking. Met relatief eenvoudige maatregelen, zoals het gebruik van geluidsapparatuur en een ringleiding, kunnen deze bijeenkomsten ook toegankelijk gemaakt worden voor mensen met een slecht gehoor.

Informatie op maat voor burgers met een beperking

De participatie van burgers met een beperking kan ondersteund worden door het bieden van informatie die specifiek op hen gericht is. Denk bijvoorbeeld aan informatie over waar de parkeerplaatsen zijn voor mensen met een beperking. Maar de gemeente kan ook

faciliteren om online informatie beschikbaar te stellen over de toegankelijkheid van winkels, horeca, culturele voorzieningen en sport- en recreatieaccommodaties.

Verschillende regio's en gemeenten bieden toegankelijkheidsinformatie aan van voorzieningen in het eigen gebied. Voorbeelden zijn te vinden in Groningen (www.toegankelijk-groningen.nl) of op www.openbaar-voorelkaar.nl. Via deze websites kunnen mensen met een beperking zelf kijken welke voorzieningen voor hen bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn.

Cursussen, training en voorlichting

De gemeente kan een appel doen op de eigen kracht van mensen en hen door middel van cursussen en trainingen beter toerusten op het meedoen in de samenleving. De gemeente kan daarvoor verschillende beleidsinstrumenten combineren, zoals de Wmo en de Wwb. Via de sociale dienst kunnen bijvoorbeeld cursussen worden aangeboden om de kansen op participatie op de arbeidsmarkt te vergroten. Denk bijvoorbeeld aan een algemene cursus over solliciteren, waarbij ook aandacht wordt besteed aan het omgaan met vragen in een sollicitatieprocedure over je (mogelijke) beperking of chronische ziekte.

Lokale ondernemers kunnen gestimuleerd worden om de eigen producten en diensten toegankelijk en bruikbaar te maken voor mensen met een beperking. Dit kan bijvoorbeeld door informatie te geven over de voordelen ervan. Als het gaat om horeca- en recreatieondernemers is de website www.12procentvanjeomzet.nl goed bruikbaar. Deze site laat zien dat er veel winst te boeken is wanneer er inclusief wordt gewerkt. Veel informatie is ook te vinden op www.allestoegankelijk.nl. Alles Toegankelijk is een marktplaats voor goede, praktische ideeën en oplossingen voor een toegankelijker Nederland.

Goede voorbeelden kunnen worden uitgelicht. Organisaties die goed

bezig zijn met toegankelijkheid en inclusief beleid kunnen in het zonnetje worden gezet door middel van een prijs of een artikeltje op de gemeentepagina van de lokale krant. Ook kunnen 'inclusieve organisaties' een plek krijgen op de website van de gemeente.

Onderdeel van de voorlichting kan ook zijn om te laten zien wat de mogelijkheden zijn om iemand met een beperking in dienst te nemen. Het aannemen van mensen met een beperking wordt gestimuleerd door het UWV. Er zijn veel regelingen om dit te ondersteunen, waaronder loonkostensubsidies, premiekorting, loondispensatie, proefplaatsing en subsidies voor het aanpassen van de werkplek. Meer informatie is te vinden op www.uwv.nl.

Subsidie- en inkoopbeleid

Gemeenten kunnen voor de implementatie van inclusief beleid ook gebruik maken van de financiële relaties die ze met veel (maatschappelijke) organisaties hebben.

Het subsidie-instrument kan op twee manieren gebruikt worden om inclusief beleid te bevorderen. Ten eerste kunnen subsidies verstrekt worden onder bepaalde voorwaarden. Een welzijnsorganisatie kan op die manier bijvoorbeeld verplicht worden om haar activiteiten toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. We hebben het dan in ieder geval over de fysieke toegankelijkheid. Kunnen rolstoelgebruikers ook eenvoudig de cursus Spaans bijwonen? Maar ook over minder grijpbare sociale toegankelijkheid. Is een dove man ook welkom op bij het biljarten voor senioren? Dit uiteraard in goed overleg en binnen de grenzen van wat redelijkerwijs van de organisatie verwacht kan worden. Er kunnen ook afspraken gemaakt worden over onderzoek en monitoring van het gebruik van dienstverlening door mensen met een beperking. Wordt er door bijvoorbeeld door jongeren met een beperking ook gebruik gemaakt van het aanbod van het jongerenwerk? Als dit niet het geval is: hoe kunnen jongeren met een beperking dan wel bereikt worden?

Deze voorwaarden kunnen in principe gesteld worden aan iedere gesubsidieerde organisatie. Naast de genoemde welzijnsorganisatie denken we dan aan sportverenigingen, culturele organisaties en vrijwilligersorganisaties. Sport is bij uitstek een manier om mee te doen en heeft bovendien grote positieve gezondheidseffecten voor mensen met een beperking. Gemeenten kunnen verenigingen stimuleren om ook mogelijkheden te bieden voor mensen met een beperking. Vaak is het in verband met de schaalgrootte zinnig om dit in regionaal verband te bezien. Gemeenten kunnen hierbij ondersteund worden door (regionale) sportondersteuningsorganisaties.

Een voorbeeld bij een culturele organisatie is dat de gemeenten met de toneelvereniging overlegt hoe zij hun toneel- en dramacursussen ook toegankelijk kunnen maken voor burgers met een beperking.

Kent u Gehandicapten Sport Nederland?

Dit is het centrale punt van waaruit alle activiteiten worden vormgegeven die leiden tot meer en blijvend sporten en bewegen voor mensen met een handicap. Meer informatie is te vinden op: www.gehandicap-tensport.nl

Ten tweede kunnen er subsidies worden verstrekt die specifiek gericht zijn op de inclusie van mensen met een beperking. De gemeente kan verenigingen, stichtingen en burgers prikkelen en stimuleren om initiatieven te ontwikkelen die gericht zijn op een inclusieve samenleving. Voorbeelden zijn het subsidiëren van specifieke trajecten voor vrijwilligerswerk voor mensen met een beperking of het ondersteunen van initiatieven van burgers met een beperking die de handen ineenslaan om samen te werken aan het verbeteren van hun positie in de samenleving. Activiteiten kunnen gericht zijn op:

- **Ontmoeten:** ontmoetingen tussen mensen met en zonder beperking kunnen wederzijds begrip versterken. Ook kan het een basis bieden om in de toekomst verdere activiteiten te ontplooiën. Maar soms is het ook fijn om mensen te ontmoeten met wie je

iets gemeenschappelijk hebt. Veel belangenorganisaties bieden daarom ook sociale activiteiten aan gericht op het ontmoeten van 'lotgenoten'.

- Informeren: belangenbehartigers beschikken over kennis met betrekking tot inclusief beleid. Zij spelen vaak een belangrijke rol in het bieden van informatie aan gemeenten en maatschappelijke organisaties op dit gebied.
- Signaleren en vertegenwoordigen: belangenbehartigers hebben de mogelijkheid om wanneer er specifieke wensen of behoeften leven onder een bepaalde doelgroep, deze kenbaar te maken aan de gemeenten of maatschappelijke organisaties. Belangrijk is dat belangenorganisaties de mogelijkheid krijgen om deze taak goed uit te voeren.

Kent u... Prokkel?

Een Prokkel is een prikkelende ontmoeting tussen mensen met en zonder verstandelijke beperking. De prokkels vinden plaats op de landelijke verstandelijk gehandicapten tweedaagse in juni. In 2010 waren er in Nederland 173 zeer uiteenlopende prokkels: een sportdag, een culturele prokkelshow, een prokkelbarbeque en disco, konijnen knuffelen, linedancing, etc. Meer informatie is te vinden op de website van de Stichting Prokkel: www.prokkel.nl.

Naast het subsidiëren van organisaties kopen gemeenten ook veel diensten en producten in via (openbare) aanbesteding. Het belangrijkste voorbeeld uit de Wmo is de hulp bij het huishouden, maar ook openbare werken en gebouwen worden altijd aanbesteed. Inclusief beleid betekent dat ook bij aanbestedingen oog is voor mensen met een beperking.

Als de gemeente opdrachtgever is van het (ver)bouwen van een pand is het belangrijk om heldere criteria op te stellen voor toegankelijkheid. Het wettelijk verplichte bouwbesluit bevat weliswaar bepalingen om de toegankelijkheid te vergroten, maar in de praktijk garanderen deze eisen niet zonder meer een toegankelijk gebouw voor iedereen. Een volledig toegankelijk gebouw vraagt dus om aanvullende criteria. Het betrekken van ervaringsdeskundigen, belangengroepen of organisaties

met expertise op het gebied van toegankelijkheid vergroot het draagvlak en de kwaliteit van de plannen.

Dit geldt ook voor de aanleg of aanpassing van infrastructurele werken. Voor de hand liggende toegankelijkheidsvoorzieningen zijn bijvoorbeeld de rateltikker en de geleidestrook voor blinden, verlaagde stoepranden bij oversteekplaatsen en bushaltes met een gelijkvloerse instap voor rolstoelgebruikers. Maar het vraagt ook om aandacht voor bijvoorbeeld de bewegwijzering (leesbaarheid voor slechtzienden, begrijpelijkheid voor mensen met een verstandelijke beperking), de bruikbaarheid van speeltoestellen voor kinderen met een lichamelijke beperking of de bruikbaarheid van een openbaar toilet.

Zoals we eerder opmerkten hoeft een toegankelijk gebouw, of een toegankelijke openbare ruimte niet altijd veel meer geld te kosten dan de 'niet toegankelijke' optie. Wanneer er aan het begin van het proces voldoende aandacht voor is, wordt voorkomen dat er achteraf duurdere aanpassingen nodig zijn.

Een andere manier om bij een aanbesteding inclusief beleid te stimuleren, is door diversiteitsbeleid voor de interne organisatie van de inschrijvers als kwaliteitscriterium mee te wegen. Organisaties met een goed diversiteitsbeleid hebben op deze manier een voordeel bij de beoordeling van offertes. In de meest vergaande vorm kan het zelfs als 'knock-out-criterium' worden gehanteerd, waardoor er alleen organisaties gegund kunnen worden die een goed diversiteitsbeleid voeren. Meer informatie over diversiteitsbeleid is te vinden op www.div-management.nl.

Daarnaast kan de gemeente natuurlijk zelf het goede voorbeeld geven. De gemeente kan streven naar toegankelijkheid van alle nieuwe openbare gebouwen, leefomgeving en diensten en informatie waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Daarnaast kan zij burgerparticipatie bij bouw- en verbouwprojecten initiëren en faciliteren en kan zij zelf mensen met een beperking in dienst nemen.

Kent u de Kwartiermakersprojecten?

Dit zijn projecten die beogen de beeldvorming over burgers met een psychiatrische achtergrond op een positieve manier te beïnvloeden, onder andere door ontmoetingen en activiteiten met andere burgers te organiseren. Op verschillende plekken in Nederland zijn kwartiermakersprojecten te vinden. Meer informatie is te vinden bij het Landelijk Steunpunt Kwartiermaken. Het Steunpunt biedt een aanspreekpunt voor mensen die zich oriënteren op het gedachtegoed en de praktijk van kwartiermaken: www.kwartiermaken.nl

Het aanbieden van (gemeentelijke) regelingen en voorzieningen

Het inzetten van algemene maatregelen en voorzieningen kan ervoor zorgen dat de (lokale) samenleving voor zoveel mogelijk mensen bruikbaar en toegankelijk is. Daarnaast kunnen gemeenten specifieke regelingen en voorzieningen treffen voor mensen met een beperking. Inclusief beleid is niet iedereen in elke situatie hetzelfde behandelen, maar iedereen zoveel mogelijk dezelfde mogelijkheden bieden. Soms zijn er specifieke maatregelen nodig om dit te realiseren.

Lokale regelingen

De Wmo verplicht gemeenten om maatschappelijke deelname van mensen met een beperking mogelijk te maken. Het is daarmee de belangrijkste lokale regeling voor mensen met een beperking. In het kader van de Wmo worden door de gemeente algemene voorzieningen aangeboden om de participatie te bevorderen. Daarnaast kunnen mensen in aanmerking komen voor individuele voorzieningen zoals hulp bij het huishouden, een rolstoel of een woningaanpassing⁵. Het uitgangspunt van inclusief beleid sluit naadloos aan bij de doelstellingen van de Wmo. Bij het bevorderen van de participatie gaan we zoveel mogelijk uit van zelfredzaamheid en de eigen kracht van de burger. Niet de beperking staat centraal, maar de mogelijkheden van de burger.

5 Meer informatie over vernieuwing in de ondersteuningsarrangementen is te vinden in de publicatie 'Het arrangement in de Wmo: Maatwerk voor de burger met een beperking', die te downloaden is via www.vng.nl/dekanteling

In het kader van de Wwb (Wet werk en bijstand) kunnen mensen met een laag inkomen in aanmerking komen voor bijzondere bijstand. Dit kunnen medische kosten zijn (een bril), maar ook de kosten van kledingslijtage door rolstoelgebruik.

Op basis van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) kunnen mensen met een arbeidshandicap (al dan niet tijdelijk) werken met ondersteuning. De sociale werkvoorziening is bedoeld voor werknemers die niet zelfstandig kunnen werken in een baan. Dat kan zijn omdat de persoon een lichamelijke handicap heeft en daardoor maar weinig zelfstandige handelingen kan uitvoeren, omdat iemand een slecht geheugen of concentratievermogen heeft, of omdat er sprake is van een verstandelijke beperking. Gemeenten zorgen (vaak in samenwerking met andere gemeenten) voor werkvoorzieningplaatsen die worden aangeboden via een SW-bedrijf.

Kent u... Het Geluksbudget?

Wanneer burgers met een beperking een eigen budget ontvangen waarmee zij zelf hun vrijetijdsbesteding kunnen inkopen krijgen zij meer zelfvertrouwen. Ook ervaren zij hun leven als rijker en bouwen zij meer sociale contacten op. Vanuit deze gedachte kunnen burgers in een aantal gemeenten in de regio Twente een beroep doen op het geluksbudget. Enkele willekeurige voorbeelden van bestedingen van het geluksbudget zijn een naaicursus, een fototoestel, tekenles, begeleiding bij het schrijven en uitgeven van een boek en een visuitrusting. De doelstelling is dat kwetsbare burgers gestimuleerd worden de eigen ambitie naar boven te halen en hen een steuntje in de rug te geven bij het realiseren van die ambitie. Meer informatie op www.geluksbudget.nl

Landelijke regelingen

Naast de wetten en regels die lokaal worden uitgevoerd is er een aantal landelijke regelingen waar mensen met een beperking een beroep op kunnen doen⁶.

Mensen die als gevolg van een handicap of chronische ziekte te maken krijgen met meerkosten (zoals extra stookkosten of reiskosten) komen in aanmerking voor een tegemoetkoming (Wet tegemoetkoming chronische zieken en gehandicapten, Wtcg)⁷. De uitkering van de tegemoetkoming gebeurt automatisch op basis van gegevens over het zorggebruik vanuit de Zvw, de AWBZ en de Wmo. Gemeenten leveren een deel van de informatie aan het CAK.

Kosten voor langdurige en medische zorg worden vergoed vanuit respectievelijk de AWBZ en de Zvw.

Valys is een landelijk vervoerssysteem voor het vervoer van mensen met een beperking over grotere afstanden waar vervoer met het reguliere OV niet mogelijk is⁸.

De Tegemoetkoming onderhoudskosten gehandicapte kinderen (TOG 2000) is er voor ouders met thuiswonende gehandicapte kinderen tussen 3 en 18 jaar. De TOG is aan te vragen via de SVB.

Via de belastingaangifte kunnen sommige zorgkosten van het inkomen worden afgetrokken. Ook is er voor jonggehandicapten een heffingskorting op de inkomstenbelasting.

6 Meer informatie over deze landelijke regelingen is te vinden op de website van het ministerie van VWS: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gehandicapten>. Veel informatie is ook te vinden op de website van de CG-raad: <http://www.cg-raad.nl>

7 Meer informatie over de Wtcg is te vinden op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/tegemoetkoming-chronisch-zieken-en-gehandicapten-wtcg>

8 Meer informatie op <http://www.valys.nl/>

Gemeenten uitgelicht

Verschillende gemeenten in Nederland zijn al actief op het terrein van inclusief beleid. In deze paragraaf gaan we in op de ervaringen met inclusief beleid in de gemeenten Utrecht, Amersfoort en Steenbergen.

Utrecht: Agenda 22

Mensen hebben het recht om gewoon deel te nemen aan de samenleving. Dit is het uitgangspunt voor de gemeente Utrecht. Dat betekent dat medewerkers van de gemeente Utrecht bij beleid en uitvoering rekening houden met alle inwoners. De basis hiervoor is gelegd met het collegebesluit van 2007 om het instrument Agenda 22 in te zetten en een projectleider Agenda 22 aan te stellen.

De gemeente heeft een beleidsplan vastgesteld waarin meer dan 40 speerpunten staan. Bij het opstellen van de plannen zijn de belangenorganisaties van mensen met een lichamelijke, verstandelijke en psychische beperking, als ouderen betrokken. De Coördinatiegroep Agenda 22 is ingesteld om de uitvoering te begeleiden met een ambtenaar van de gemeente Utrecht als projectleider. In deze groep zitten 5 belangenorganisaties en 15 ambtenaren uit alle verschillende diensten.

Er zijn binnen korte tijd veel resultaten geboekt. Een van de resultaten is dat in het basisprogramma van eisen voor multifunctionele gebouwen bij DMO toegankelijkheid als vaste paragraaf wordt opgenomen. Ook is Agenda 22 in de participatieparagraaf bij de bestuursadviezen opgenomen, zodat toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking bij ieder collegevoorstel meegenomen worden. Een ander voorbeeld is dat de gemeente heeft besloten dat mensen met een beperking net als iedereen naar een evenement moeten kunnen. Daarom zoekt de gemeente, in overleg met de organisatoren van evenementen en festivals en de belangenorganisaties, in 2010 uit hoe evenementen toegankelijker kunnen worden gemaakt.

Amersfoort: Voetpaden voor iedereen

‘De gemeente Amersfoort wil een stad zijn waarin alle burgers ongeacht een mogelijke beperking op gelijkwaardige wijze kunnen meedoen’, zo stelt de gemeente in haar Wmo beleidskader. De gemeente Amersfoort zet onder andere in op het vergroten van de toegankelijkheid van de woonomgeving en toegankelijke voorzieningen voor informatie, advies en ontmoeting. De gemeente gebruikt hierbij het ‘Handboek voor Toegankelijkheid’. Dit is een uitgebreid naslagwerk met ontwerprichtlijnen en suggesties die betrekking hebben op bereikbaarheid, bruikbaarheid en toegankelijkheid.

Een van de activiteiten die de gemeente Amersfoort heeft ondernomen is het vergroten van de toegankelijkheid van voetpaden. Het Gehandicapten en Patiënten Platform Amersfoort (GPPA) kwam met het plan. De gemeente vond dit een goed idee en men is gezamenlijk aan de slag gegaan. Het streven: iedereen kan gebruik maken van de belangrijkste voetpaden die verschillende voorzieningen en wijken met elkaar verbinden. De eerste stap was dat er samen met het GPPA is vastgesteld wat de belangrijke hoofdroutes door de stad zijn. Vervolgens is verkend wat op deze paden de obstakels zijn.

Als er bijvoorbeeld hekjes staan om brommers weg te houden, dan kan dit ook betekenen dat je er met een rolstoel niet door kan. Dit zijn dilemma's waar de gemeente over nadent.

Op basis van de verkenning zijn er suggesties gedaan voor aanpassing. Over uitvoering en bekostiging heeft het college besloten een deel van de aanpassingen direct uit te voeren. Het resterende deel van de aanpassingen wordt gecombineerd met onderhoud of reconstructies in de toekomst. En wellicht de belangrijkste winst: de gemeente Amersfoort heeft richtlijnen ontwikkeld voor toegankelijke voetpaden: 'Voetpaden voor iedereen'⁹. Daar waar in de stad groot wegonderhoud of reconstructies worden uitgevoerd, worden de richtlijnen voor toegankelijkheid voor iedereen dan ook toegepast.

Na een aanbesteding zijn de eerste aanpassingen uitgevoerd. Het GPPA, de Seniorenraad Amersfoort en de Stichting Welzijn Amersfoort hebben de eerste aanpassingen getoetst om na te gaan of deze daadwerkelijk de toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren. Dat heeft nog een paar verbeteringen opgeleverd die bij de nog aan te passen voetpaden worden meegenomen.

Steenbergen: Drempelvrij

De gemeente Steenbergen is voortvarend aan de slag gegaan met inclusief beleid. De gemeente heeft ZetOpen gevraagd om te toetsen in hoeverre de gemeente zelf toegankelijk is. ZetOpen is het expertisecentrum voor fysieke en sociale toegankelijkheid, gevestigd in Tilburg. Deze organisatie heeft een speciale checklist ontwikkeld voor gemeenten: 'Gelijke behandeling voor mensen met een beperking'. In deze check zijn duidelijk de Standaard Regels van de VN te herkennen. Er wordt gekeken naar de fysieke toegankelijkheid van het gebouw, de toegankelijkheid van de informatie die de gemeente verstrekt en het personeelsbeleid.

⁹ Deze richtlijnen zijn te vinden op de website van de gemeente: <http://www.amersfoort.nl/docs/bis/college/besluiten/2007/week%2018/2112969%20-%20Voetpaden%20voor%20iedereen.pdf> of via www.amersfoort.nl

De gemeente kijkt echter breder dan alleen de eigen organisatie. Voor de gewenste ontwikkeling van de Steenbergse haven – en daaraan gekoppeld ook het centrum – tot attractief woon-, werk- en verblijfsgebied is een goede toegankelijkheid noodzaak. Die toegankelijkheid geldt uiteraard voor iedereen en daarom heeft de gemeente Steenbergse de opdracht gegeven aan ZetOpen om te toetsen in hoeverre winkels toegankelijk zijn voor burgers met een beperking. Insteek hierbij was dat ondernemers heldere informatie krijgen over hoe ze toegankelijkheid kunnen verbeteren. De gemeente vond het belangrijk dat duidelijk werd wat de ondernemers zelf kunnen verbeteren aan de toegankelijkheid van de winkels. Dit blijkt een breed scala aan concrete maatregelen te zijn over veel verschillende aspecten. Bijvoorbeeld of men met een rolstoel wel door de gang kan, of de manier waarop de etalage is ingericht. Of de manier waarop medewerkers diverse klanten benaderen: hoe zorg je er als medewerker bijvoorbeeld voor dat je een klant die slechthorend is op een goede

manier van dienst bent? Waar moet je dan opletten in je communicatie? Dat is voor ondernemers interessant om te weten.

De gemeente heeft er stevig op ingezet om de meerwaarde van brede toegankelijkheid duidelijk te maken aan de ondernemers in de stad. Dit heeft de gemeente gedaan door verschillende sleutelfiguren te benaderen en te enthousiasmeren voor toegankelijkheid. Daarnaast heeft ZetOpen op een platformbijeenkomst voor ondernemers een presentatie gegeven over toegankelijkheid. Zowel ZetOpen als de gemeente heeft uitgedragen aan ondernemers dat het verbeteren van de toegankelijkheid winst oplevert.

De aanpak van de gemeente en Zetopen bleek een succesvolle strategie: er zijn verschillende ondernemers gevonden die hun winkel hebben willen laten checken op toegankelijkheid. Dat is gedaan aan de hand van de check 'Rood oranje groen – check voor bedrijven'. Het afnemen van de checks bij de verschillende winkels is goed verlopen, en vandaar uit worden er concrete aanbevelingen gegeven aan ondernemers. De HEMA is een van de winkels die heeft meegedaan en die bij de geplande verbouwingsplannen de aanbevelingen mee gaat nemen. Ook weer nieuwe winkels hebben aangegeven te willen mee doen aan het project. Dit toont aan dat thematische samenwerking tussen verschillende partijen de positieve ontwikkelingen in een gebied stimuleert. Dit resulteert in een opwaartse spiraal die ten goede komt aan ondernemers, bewoners en gasten. Met en zonder beperking.

Bijlage: meer informatie

Belangenbehartigingsorganisaties

CG-Raad

www.cg-raad.nl/

Dovenschap (voorheen Dovenraad)

www.dovenschap.nl

Landelijk platform GGZ

www.platformggz.nl

NVSB

www.nvbs.nl

Platform VG

www.platformvg.nl/

Zorgbelang Nederland

www.zorgbelang-nederland.nl

Expertisecentra

Cross Over

www.kenniscentrumcrossover.nl

Expertisecentrum Handicap en Studie

www.onderwijsenhandicap.nl

MOVISIE

www.movisie.nl

Taakgroep Handicap en samenleving

www.thls.nl

Vilans

www.vilans.nl

Zet Open

www.zetopen.nl

Diversen

Commissie Gelijke Behandeling

www.cgb.nl

RIVM

www.rivm.nl

Alles toegankelijk

www.allestoegankelijk.nl

Toegankelijkheid gebouwen

www.openbaarvoorelkaar.nl

ANGO

www.ango.nl

Leefwijzer

<http://www.leefwijzer.nl/>

MEE

www.mee.nl

Week van de Chronische zieken

www.chronischziek.nl